

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง ความเจริญทางเทคโนโลยี และความก้าวหน้าทางการสื่อสาร ช่วยให้สื่อมวลชนสามารถแพร่กระจายเข้าถึงประชาชนทุกระดับ ทุกองค์กรได้อย่างรวดเร็ว คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างเห็นได้ชัดจนเกือบจะกล่าวได้ว่า ไม่มีมนุษย์กลุ่มใดที่ไม่เคยสัมผัสข่าวสารจากสื่อมวลชน (มาลี บุญศิริพันธ์, 2525)

สื่อมวลชนทำหน้าที่ส่งสารต่าง ๆ ผ่านสื่อไปยังมวลชนผู้รับสาร ซึ่งสื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการส่งสารมีหลายประเภท ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์และภาพยนตร์ สื่อมวลชนดังกล่าวมีบทบาทและลักษณะในการส่งสารแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวิทยุที่ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยการกระจายเสียง นับเป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลายมาก ถือเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสาร ความรู้และความบันเทิง ทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย และเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีความสามารถในการบริการผู้ฟังในเขตรศมีการส่งกระจายเสียงที่กว้างและไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สามารถเข้าไปถึงชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ขาดการคมนาคมและทุรกันดารเพียงใดก็ได้ ในขณะที่สื่อชนิดอื่นเข้าไปไม่ถึง ทั้งนี้เนื่องจากวิทยุกระจายเสียงไปได้ด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีอยู่ทั่วไปในอากาศ ประชาชนชาวชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศก็สามารถรับฟังวิทยุกระจายเสียงได้ โดยผ่านเครื่องรับวิทยุประเภททรานซิสเตอร์ ซึ่งมีราคาไม่แพงมากนัก ทั้งยังสามารถเคลื่อนย้ายและใช้ได้สะดวก เพราะไม่ต้องมีไฟฟ้าเข้าไปในหมู่บ้าน ชาวชนบทก็สามารถรับฟังรายการต่าง ๆ จากสถานีวิทยุกระจายเสียงได้ (นภาพรณ อัจฉริยากุล และ วิจิตร ภักดีรัตน์, 2521)

ดังนั้นจากเหตุผลข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าวิทยุกระจายเสียงนั้น มีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อสังคม โดยเป็นทรัพยากรทางเทคโนโลยีที่มวลชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดยเสมอภาคกันและมีส่วนอย่างมากในการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคม (ดวงจันทร์ ศิริบัญญัติ, 2537)

ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศสหรือประเทศแถบเอเชียหลายประเทศ ต่างเห็นความสำคัญของวิทยุไม่แพ้โทรทัศน์ ในสหรัฐฯ กิจการวิทยุกระจายเสียงส่วนมากดำเนินงานโดยเอกชน มีคณะกรรมการควบคุมการติดต่อสื่อสารที่เรียกว่า FCC (Federal Communications Commission) ทำการควบคุมโดยใช้อำนาจในการออกใบอนุญาตและถอดถอนใบอนุญาตของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้ (ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่ง และ อนันต์ธนา อังกินันท์, 2521)

มาร์วิน สมิธ (Marvin Smith) ได้กล่าวถึงการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงสมัยแรกว่า เป็นแบบ "ตามบุญตามกรรม" (haphazard) โดยไม่มีแนวนโยบายที่ชัดเจน แต่ในยุคต่อมาราวปีค.ศ.1929 วิทยุกระจายเสียงได้เริ่มพัฒนาตัวเองโดยเริ่มมีการเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้ฟังมากขึ้น เช่น การประชุมทางการเมือง คดีลักพาเด็กและเรื่องราวข่าวสารอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีค.ศ.1934 นับเป็นช่วงที่วิทยุกระจายเสียงเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุด จนถือได้ว่าเป็น "ยุคทองของวิทยุกระจายเสียง" เลยทีเดียว ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ทั้งรายการข่าวและการบันเทิงได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นอย่างมาก จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์เกรี้ยวกราวเหตุการณ์หนึ่ง ที่ชื่อ "War of the Worlds" ซึ่งจัดทำเป็นรูปแบบละครที่แสดงติดต่อกันทุกวันในลักษณะละครเชิงข่าว (series of news) ซึ่งเป็นเรื่องของการบุกรุกของคนจากต่างโลกและในตอนหนึ่งได้แสดงถึงการโจมตีทางอากาศและด้วยเหตุที่แสดงได้สมจริงมาก จนผู้ฟังฟังแล้วเกิดความตื่นตระหนกไม่ทันยั้งคิด ถึงกับวิ่งหนีออกจากบ้านด้วยความโกลาหล เพราะคิดว่าเป็นเรื่องจริง

จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทและความมีอิทธิพลของสื่อวิทยุกระจายเสียงที่มีต่อผู้ฟังได้อย่างชัดเจน

สำหรับประเทศไทยนั้นกิจการวิทยุกระจายเสียงได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 (พ.ศ.2473) ซึ่งในขณะนั้น

ขอบข่ายการกระจายเสียงยังไม่กว้างขวางและเวลาออกอากาศน้อย การส่งกระจายเสียงยังอยู่ในขั้นทดลองจนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศเมื่อ พ.ศ.2475 รัฐบาลขณะนั้นเห็นประโยชน์จากวิทยุกระจายเสียงจึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนมาโดยตลอด ซึ่งรายการหลักในสมัยนั้นก็ได้แก่ข่าวสาร และความรู้ ในระยะต่อมาวิทยุกระจายเสียงได้เน้นเรื่องข่าวสารมากขึ้น เนื่องจากโลกกำลังเข้าสู่ภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงกับมีการเชื้อเชิญให้บุคคลสำคัญชาวต่างประเทศมาพูดออกอากาศ รวมทั้งเพิ่มเวลากระจายเสียงและเพิ่มรายการภาคต่าง ๆ ให้มากขึ้น

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ขยายบริการไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้รายการวิทยุกระจายเสียงเริ่มมีความหลากหลาย มีการนำละครวิทยุและการแสดงพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ เช่น ลิเก ลำตัด มาออกอากาศให้ความบันเทิงบ้างนอกเหนือจากรายการข่าวและความรู้

จวบจนมาถึงปัจจุบันสื่อวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน เพราะสื่อวิทยุนอกจากจะทำหน้าที่ Information function คือ ให้ข้อมูลข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันแล้ว สื่อวิทยุยังทำหน้าที่ Opinion function และ Entertainment function ได้อย่างดีอีกด้วย ในส่วนของ Opinion function ก็คือการเสนอความคิดเห็นในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งวิทยุในปัจจุบันนอกจากตัวผู้จัดรายการจะเสนอความคิดเห็นของตนแล้ว บางรายการยังอนุญาตให้ผู้ฟังทางบ้านสามารถโทรศัพท์เข้าไปร่วมแสดงความคิดเห็นได้ นับเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะทำให้ผู้ฟังคนอื่น ๆ ได้รับประโยชน์จากมุมมองที่แตกต่างนั้น และบางครั้งทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีหน้าที่รับผิดชอบดังกล่าว เกิดความตื่นตัวที่จะแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งจุดนี้อาจกล่าวได้ว่าสื่อวิทยุทำหน้าที่ "สุนัขเฝ้าบ้าน" (watchdog) ได้ใกล้เคียงกับหนังสือพิมพ์ และสำหรับ Entertainment function นั้น ก็คือการให้ความบันเทิงและผ่อนคลายอารมณ์ของผู้ฟัง ซึ่งสถานีวิทยุส่วนใหญ่ในปัจจุบันก็ได้ทำหน้าที่ในส่วนนี้อย่างชัดเจน คือเน้นรูปแบบของรายการเพลง สารบันเทิง และเกมส์ต่าง ๆ สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายการที่ออกอากาศ บทบาทของสื่อวิทยุในด้านของการให้ความบันเทิงนี้นับวันจะยิ่งชัดเจนและมีประโยชน์มากขึ้น เพราะประชาชนส่วนมากในทุกวันนี้ต้องประสบกับปัญหาการจราจรที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น และจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนใหญ่

ของชีวิตอยู่บนท้องถนน จนเกิดภาวะเครียดได้ง่าย ดังนั้นสื่อวิทยุจึงน่าจะเป็นเครื่องผ่อนคลายอารมณ์ที่ดีและเหมาะกับคนกรุงเทพฯ ในปัจจุบันที่สุด

ซึ่งจากการสำรวจคนกรุงเทพฯ ใช้เวลาในการฟังวิทยุนานขึ้น โดยเฉลี่ยวันละ 2 ชั่วโมง 15 นาที ในขณะที่คนต่างจังหวัดฟังวิทยุโดยเฉลี่ยวันละ 2 ชั่วโมง 1 นาที ปัจจัยเงื่อนไขที่โน้มนำให้คนกรุงเทพฯ หันมาฟังวิทยุกันมากขึ้น เนื่องจากสภาพของวิกฤตการจราจรที่บังกั้มให้คนกรุงเทพฯ ใช้เวลาอยู่บนถนนนานขึ้น คนกรุงเทพฯ ส่วนนี้ไม่ได้ฟังวิทยุเพราะตนเองถูกบังกั้มให้ฟังภายใต้การจราจร แต่อาจจะฟังเนื้อหาสาระของรายการที่ได้รับการพัฒนาในลักษณะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายชัดเจนยิ่งขึ้น (วรพล พรหมกบุตร, 2538: 25) และจากการสำรวจคนกรุงเทพฯ จำนวน 1700 คนใน 38 เขต ของบริษัท เอ-โทม มีเดีย จำกัด พบว่า สื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุดคือ สื่อวิทยุ 93.2% สื่อทีวี 87.8% สื่อสิ่งพิมพ์ 51.8% สื่อกลางแจ้ง 11.8% และอื่นๆ อีก 7.6% กลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นนักเรียน 33.3% นักศึกษา 33.2% คนทำงาน 31.4% และอื่นๆ อีก 2.1% ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 16-19 ปี ถึง 35.5% และอายุ 20-24 ปี 38.8% นอกจากนี้ผู้ฟังส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากถึง 38.8% (ฐานเศรษฐกิจ, 4-6 สิงหาคม 2539) จากผลการสำรวจนี้ จะเห็นได้ว่าวิทยุเป็นสื่อที่มีบทบาทมากขึ้นกว่าในอดีตเป็นอย่างมาก และมีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้ฟังมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่นิสิตนักศึกษาซึ่งถือเป็นทรัพยากรอันทรงพลังของชาติและมีศักยภาพสูงในการพัฒนาต่อไป

และนอกจากผลที่ได้รับตามบทบาทหน้าที่ทั้ง 3 ประการของสื่อวิทยุที่ได้กล่าวมาแล้ว บางครั้งสื่อวิทยุยังจะทำหน้าที่ในการให้ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ด้วย ซึ่งธีรทรง เกิดสุขคนธ์ (2525) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อวิทยุว่านอกจากจะเป็นสื่อที่มีอำนาจชักจูงสูงแล้ว สื่อวิทยุยังมีคุณภาพพิเศษทางการศึกษาอีกด้วย นั่นคือเรื่องของการให้ความรู้ซึ่งสื่อวิทยุสามารถทำให้ออกาสการเล่าเรียน ของเด็กทัดเทียมกันได้ โดยอาศัยการฟังวิทยุ

หลังจากปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมา จนกระทั่งปัจจุบันได้มีสถานีวิทยุเกิดและขยายตัวขึ้นในหลาย ๆ สถาบันของสังคมแต่สำหรับองค์กรกระจายเสียงที่เกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทางด้านวิชาการอย่างชัดเจน ได้แก่ สถานีวิทยุของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ แต่ที่ปรากฏชัดเจนคือสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากที่ได้จัดตั้งสถานีวิทยุขึ้นเพื่อเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีการกระจายเสียง อันได้แก่ 1) สถานีวิทยุศึกษา 2) สถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทเวศร์ 3) สถานี

วิทยุกระจายเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4) สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 5) สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ม.ก.) ที่บางเขน เชียงใหม่ สงขลา ขอนแก่น 6) สถานีวิทยุกระจายเสียงสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7) สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ 8) สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยขอนแก่น (พัชร พรหมคช, 2533) ซึ่งสถานีวิทยุสถาบันการศึกษาทุกแห่งเหล่านี้ล้วนมุ่งที่จะยกระดับการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงของผู้ฟังด้วยการจัดรายการวิทยุที่มีคุณภาพ จึงได้นำสื่อวิทยุมาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและถ่ายทอดวิชาการ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530)

ซึ่งการใช้วิทยุในการให้ความรู้และการศึกษานี้เป็นที่นิยมมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะในทวีปอเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตก สาเหตุที่วิทยุเข้ามามีบทบาทในการศึกษา เนื่องจากการผลิตรายการทางวิทยุั้นเสียค่าใช้จ่ายเพียง 1 ใน 5 ของค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการสอนทางโทรทัศน์ (นงลักษณ์ พหลเวชช์, 2524) ด้วยเหตุนี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จึงเลือกสื่อวิทยุมาใช้เป็นสื่อในการให้บริการแก่สังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาสถาบันหนึ่งที่มีสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นของตนเอง โดยทางมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สถานีวิทยุจุฬาฯ) ขึ้น นับเป็นสถานีวิทยุในสังกัดของหน่วยงานราชการที่ถือกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2501 เริ่มส่งกระจายเสียงอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2508 โดยใช้คลื่นความถี่ 101.5 เมกะเฮิร์ตซ์ ในระบบ เอฟ.เอ็ม. ด้วยกำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ มีพื้นที่รัศมีครอบคลุม 25 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สระบุรี อัญญา อุทัยธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี ชัยนาท อ่างทอง สิงห์บุรี และลพบุรี ทำการส่งกระจายเสียงทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึง 24.00 น.

วัตถุประสงค์แรกเริ่มในการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย เพื่อบริการวิชาการและความรู้ทั่วไปแก่นิสิตนักศึกษา รวมทั้งประชาชนผู้สนใจ เพื่อส่งเสริมวิชาการและความรู้ทั่วไปในด้านการศึกษาต่อเนื่อง และเพื่อเป็นสันทนาการแก่นิสิต อาจารย์ และประชาชนทั่วไป

จากการวิจัยของ ดวงจันทร์ ศิริบัญญัติ (2538) เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสถานีวิทยูทยา พบว่าในปัจจุบันบทบาทในการให้ความรู้และการศึกษาถือเป็นบทบาทหลักของสถานีวิทยูทยา เพราะเป็นบทบาทที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างชัดเจนตั้งแต่เริ่มตั้งสถานี เพื่อแสดงถึงการเป็นสื่อในสังกัดของสถาบันการศึกษาในการให้การศึกษาและความรู้ทางวิชาการ โดยการแสดงบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้และการศึกษา เริ่มต้นจากรูปแบบการให้การศึกษาเพื่อชุมชนภายในมหาวิทยาลัย โดยการเป็นอุปกรณ์การสอนบทเรียน รวมทั้งเป็นสถานีที่ฝึกปฏิบัติการด้านวิทยุกระจายเสียงแก่นิสิตนักศึกษาทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

บทบาทในการให้ความรู้และการศึกษาของสถานีวิทยูทยา นี้ได้ถูกปรับให้เด่นชัดขึ้น เมื่อมีการปรับโครงสร้างของสถานี ให้สังกัดฝ่ายวิชาการเพื่อรองรับการปฏิบัติการกิจหลักดังกล่าว ซึ่งบทบาทในการให้ความรู้และการศึกษาที่มีการปรับรูปแบบใหม่นี้เป็นการผลิตผ่านบทบาทของสถานีวิทยูทยา ที่เคยจำกัดอยู่เฉพาะภายในชุมชนมหาวิทยาลัยให้เปลี่ยนแปลงไปโดยมีรูปแบบที่ขยายบทบาทไปสู่สังคมภายนอก โดยมีการวางแผนใช้ความบันเทิงนาร่องเพื่อสร้างความสนใจให้ติดตามฟัง เพื่อที่สถานีเองจะได้เสนอรายการความรู้และการศึกษาให้เข้าถึงผู้ฟังได้มากขึ้น

และเพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทและวัตถุประสงค์ดังกล่าว สถานีวิทยูทยา ในขณะนี้จึงยึดนโยบายที่จะเพิ่มรายการวิชาการและความรู้ทั่วไปให้มากขึ้น เพื่อสนองเจตนารมณ์และปณิธานของมหาวิทยาลัย โดยให้คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่ของสถานีเป็นผู้จัดและดำเนินรายการ

สถานีวิทยูทยา ได้เคยสำรวจผู้ฟังและผลการรับฟัง 3 ครั้ง คือในปี พ.ศ.2521 ปี พ.ศ.2522 และปี พ.ศ.2538 โดยผลการสำรวจทั้ง 3 ครั้ง ทำให้ทราบว่าสถานีวิทยูทยา มีผู้ฟังที่เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาด้วย และจากที่กล่าวมาแล้วว่ากลุ่มนิสิตศึกษานั้น เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ทางสถานีต้องการที่จะมุ่งให้ความรู้และการบริการทางวิชาการมากที่สุด ประกอบกับกลุ่มนิสิตนักศึกษากำลังอยู่ในวัยใฝ่เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการเรียน และการดำรงชีวิต ซึ่งจากผลการสำรวจผลการรับฟังรายการของสถานีวิทยูทยา โดย ผศ.จาระไน แกลโกศล ในปี พ.ศ. 2538 นั้น พบว่า กลุ่มนิสิตนักศึกษานี้มีพฤติกรรมการเปิดรับฟังสื่อวิทยุมากถึง 44.3% และช่วงอายุ 15-25 ปี มีปริมาณการเปิดรับฟังสื่อวิทยุมากที่สุด จากงานวิจัยนี้จึงทำให้เราสามารถกล่าวได้ว่า สื่อวิทยุนี้นับเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลกับกลุ่มวัยรุ่น หรือกุณิสนิตินัก

ศึกษาซึ่งถือเป็นทรัพยากรอันทรงพลังของชาติเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามนอกจากที่ตัว
 ลีเองจะมีอิทธิพลต่อผู้ฟังอย่างมากแล้ว สิ่งที่จะลืมไม่ได้คือในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม และ
 เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ก็มีส่วนทำให้พฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในฐานะผู้ฟัง
 เปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ กลุ่มนิสิตนักศึกษานั้นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความฉลาดมากขึ้น
 และไม่มีลักษณะตั้งรับหรือถูกป้อนเพียงฝ่ายเดียว (Passive) อีกต่อไป ตรงกันข้ามกลับมีการ
 ตั้งความคาดหวังที่จะได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนด
 เนื้อหาของรายการ (Active Audience) ด้วย ดังนั้นผู้ผลิตรายการจึงต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง โดย
 หันไปคำนึงถึงความต้องการของผู้ฟังเป็นสำคัญ นั่นคือการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้เข้ามามีส่วน
 ร่วมในการกำหนดเนื้อหาของรายการมากขึ้น ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ เกิด
 ความพึงพอใจและรู้สึกว่าตนได้รับการยอมรับอันที่จะนำไปสู่การติดตามฟังรายการต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ฟังที่เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพฯและปริมณฑล ทั้งใน
 มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนที่ถือว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญส่วนหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันมี
 จำนวนมากพอสมควร จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความเห็นว่าน่าจะได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการรับ
 ฟัง ความคาดหวังและความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร
 และปริมณฑลที่มีต่อสถานีวิทยุจุฬาฯ เพื่อที่จะทราบว่าประชากรกลุ่มนี้มีปริมาณการเปิดรับฟัง
 สถานีวิทยุจุฬาฯ เป็นอย่างไร และอย่างน้อยเพียงใด รวมทั้งมีความคาดหวังและความพึงพอใจ
 จากการรับฟังอย่างไรบ้างเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงรายการของสถานีวิทยุจุฬาฯ
 ให้มีคุณภาพและมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับ รสนิยม วิถีชีวิต วิธีการคิดและความต้องการ
 ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มนิสิตนักศึกษาให้ได้มากที่สุดยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย
 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังในการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ ของนิสิตศึกษา
 มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาย ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการรับฟัง ความคาดหวัง และความพึงพอใจจากการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาย ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
5. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณนิสิตนักศึกษาระหว่างกลุ่มที่เปิดรับฟังสถานีวิทยุจุฬาย กับกลุ่มที่ไม่เปิดรับฟังสถานีวิทยุจุฬาย

สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมการรับฟังมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังจากการรับฟังสถานีวิทยุจุฬายของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. พฤติกรรมการรับฟัง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจจากการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาย ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. ความคาดหวัง มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการรับฟังสถานีวิทยุจุฬายของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
4. พฤติกรรมการรับฟังมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังและความพึงพอใจจากการรับฟังสถานีวิทยุจุฬาย ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ นิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเฉพาะที่เป็นนิสิตนักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยที่จำกัดจำนวนรับนักศึกษา และเลือกทำการศึกษาเฉพาะนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน ไม่รวมถึงนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ไม่จำกัดจำนวนรับนัก

ศึกษาเนื่องจากมีปัญหาในเรื่องการควบคุมตัวแปร และในที่นี่จะศึกษาทั้งกลุ่มที่เปิดรับฟังและไม่เปิดรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ

นิยามศัพท์

สถานีวิทยุจุฬาฯ หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีสถานภาพเป็นหน่วยงานราชการหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา โดยใช้คลื่นความถี่ 101.5 เมกะเฮิรตซ์ มีพื้นที่รัศมีครอบคลุม 25 จังหวัดได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สระบุรี อโยธยา อุทัยธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ตราด อ่างทอง ระยอง สิงห์บุรี สุพรรณบุรี ชัยนาท ลพบุรี จันทบุรี ปราจีนบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี และ กาญจนบุรี ทำการส่งกระจายเสียงทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 น.-24.00 น.

นิสิตนักศึกษา หมายถึง นิสิตนักศึกษาผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่เป็นมหาวิทยาลัยซึ่งจำกัดจำนวนนักศึกษา และเป็นมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐบาลและเอกชน

พฤติกรรมการเปิดรับฟัง หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ ช่วงเวลาที่เปิดรับและปริมาณการเปิดรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ ในแต่ละครั้ง

ความคาดหวัง หมายถึง ระดับของการคาดคะเนของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ที่หวังว่าจะได้รับประโยชน์ในการเปิดรับฟังสถานีวิทยุจุฬาฯ ในด้านต่างๆ ได้แก่

- สนับสนุนความคิดเดิม
- ช่วยในการตัดสินใจในสิ่งที่ยังสงสัยอยู่
- เป็นข้อมูลประกอบการพูดคุย สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น
- เพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการนอกจากการเรียนประจำวันในชั้นเรียน
- เพื่อความบันเทิงและผ่อนคลายอารมณ์

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้ฟังในการรับฟังรายการต่าง ๆ จากสถานีวิทยุจุฬาฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการตัดสินใจ และผลิตรายการให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ให้มากยิ่งขึ้นในอนาคต
2. สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ต่อไป
3. เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการผลิตรายการและวางแผนประชาสัมพันธ์ให้กับสถานีวิทยุจุฬาฯต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย